

THE STATE OF THE WORLD'S CHILDREN 2012

STAREA COPIILOR LUMII 2012

REZUMAT

Copiii din mediul urban

Children in an Urban World

unite for
children

unicef

STAREA COPIILOR LUMII 2012

COPIII DIN MEDIUL URBAN

REZUMAT

Recomandări principale

Tot mai mulți copii cresc în mediul urban. Acestora trebuie să li se ofere facilitățile și oportunitățile de care au nevoie pentru a-și exercita drepturile și a-și atinge potențialul maxim. De asemenea, trebuie puse în practică acțiuni urgente pentru:

1. a înțelege mai bine amploarea și caracterul sărăciei și excluderii ce afectează copiii din mediul urban.
2. a identifica și a înlătura barierele ce împiedică incluziunea.
3. a asigura că planurile urbanistice, procesul de dezvoltare a infrastructurii, furnizarea de servicii și eforturile ample depuse pentru a reduce sărăcia și inegalitatea sunt în ton cu nevoile și prioritățile speciale ale copiilor.
4. a promova parteneriatul dintre autoritățile de la toate nivelurile și populația săracă din zonele urbane – în special copiii și tinerii.
5. a reuni resursele și energiile actorilor internaționali, naționali, municipali și comunitari în sprijinul eforturilor depuse pentru a asigura că și copiii marginalizați și nevoiași se bucură de toate drepturile lor.

Aceste acțiuni nu sunt obiective în sine, ci mijloace de atingere a unui scop: orașe și societăți mai echitabile și mai prietenoase pentru toți, începând cu copiii.

Introducere

Experiența copilăriei devine tot mai urbană. Peste jumătate din populația lumii – inclusiv peste un miliard de copii – locuiește la ora actuală în orașe și metropole.

Deși orașele au fost mult timp asociate cu locuri de muncă, dezvoltare și creștere economică, sute de milioane de copii din centrele urbane ale lumii cresc cu neajunsuri și privațiuni. *Starea copiilor lumii 2012* prezintă greutățile de care se lovesc acești copii în ceea ce privește violarea drepturilor lor și obstacolele ce îngreunează realizarea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului. Raportul analizează fenomenele majore ce influențează viața copiilor din spațiul urban, inclusiv migrația, șocurile economice și riscul crescut de dezastru.

Se pot realiza însă progrese. *Starea copiilor lumii 2012* oferă câteva exemple de demersuri ce pot ameliora realitatea urbană cu care se confruntă copiii și identifică acțiuni politice complexe care ar trebui incluse în orice strategie menită să asiste copiii excluși și să garanteze echitate într-un mediu urban scindat de disparități.

Băiat stând pe calea ferată în Kibera, o zonă de mahala din Nairobi, Kenya, cu focul fumegând în fundal. Peste un sfert din populația orașului locuiește în Kibera. Trenul nu oprește acolo.

Copii într-o lume tot mai urbană

În fiecare an, populația urbană a lumii crește cu aproximativ 60 de milioane. Până în 2050, 7 din 10 persoane vor locui în orașe și metropole. O mare parte a acestei creșteri urbane are loc în Asia și Africa. Migrația de la sate a determinat de-a lungul timpului expansiunea urbană și rămâne un factor major în unele regiuni. Dar potrivit ultimei estimări complexe, din 1998, 60% din creșterea urbană se datorează copiilor născuți la nivelul populației urbane existente.

Numeroși copii se bucură de avantajele oferite de viața la oraș, inclusiv de acces la servicii de educație, medicale și recreative. Prea mulți însă sunt privați de lucruri esențiale, cum sunt apa curată, electricitatea și asistența medicală, chiar dacă unii locuiesc aproape de aceste servicii. Prea mulți sunt obligați să se dedice unor munci periculoase și exploatare în loc să meargă la școală. Prea mulți se confruntă cu amenințarea constantă de a fi evacuați cu toate că locuiesc în cele mai deplorabile condiții – în locuințe improvizate și supraaglomerate, extrem de vulnerabili la boli și dezastru.

Greutățile îndurate de copiii din comunitățile urbane sărace sunt deseori ascunse – și implicit perpetuate – de statisticile generale ce stau la baza programelor de dezvoltare și a deciziilor legate de alocarea resurselor. Deoarece aceste valori generale iau în considerare populația per ansamblu, sărăcia unora este umbră de bogăția altora. O consecință a acestui lucru este faptul că o serie de copii, și așa privați, rămân fără acces la servicii esențiale.

Acolo unde sunt disponibile date urbane amănunțite, acestea indică disparități la nivelul ratei de supraviețuire a copiilor, al stării nutriționale și al educației, provocate de accesul inegal la servicii. În întreaga lume, sute de milioane de copii din cartierele urbane nevoiașе și așezările informale se confruntă zilnic cu violări ale drepturilor lor în ciuda faptului că trăiesc în apropierea instituțiilor și serviciilor. În multe țări, copiii ce trăiesc în sărăcie urbană o duc la fel de rău sau chiar mai rău decât copiii ce trăiesc în sărăcie rurală în ceea ce privește subnutriția și mortalitatea copiilor sub cinci ani.

Experiența urbană este mult prea des caracterizată de sărăcie și excludere. Aproximativ o treime din populația urbană a lumii locuiește în condiții de mahala, iar în Africa această proporție trece de 60%. În 2020, în jur de 1,4 miliarde de oameni vor locui în așezări informale și în mahalale. Dificultățile cu care se confruntă săracii sunt exacerbate de factori precum ilegalitatea, implicarea limitată în procesul de luare a deciziilor, lipsa unei locuințe

sigure și a protecției juridice. Excluderea cauzată de sărăcie este adeseori însoțită de discriminare de gen, etnie, rasă sau handicap.

Nu toți săracii din mediul urban locuiesc în mahalale, așa cum nu toți locuitorii mahalalelor sunt săraci. Totuși, mahalalele reprezintă o expresie și un răspuns practic la privațiune și excludere. Privați de locuințe decente și de siguranța acestora prin politici economice și sociale inechitabile și reglementări ce guvernează utilizarea și gestionarea terenului, persoanele nevoiașe apelează la chirii sau la ridicarea unor locuințe ilegale și adesea improvizate.

Condițiile din locuințele supraaglomerate și insalubre facilitează transmiterea bolilor, cu precădere a pneumoniei și diareei, primele două cauze de deces în rândul copiilor sub cinci ani la nivel internațional. Epidemiile de pojar, tuberculoză și alte boli ce pot fi prevenite prin vaccinare sunt de asemenea frecvente în aceste zone, unde densitatea demografică este ridicată, iar nivelul imunizării, scăzut.

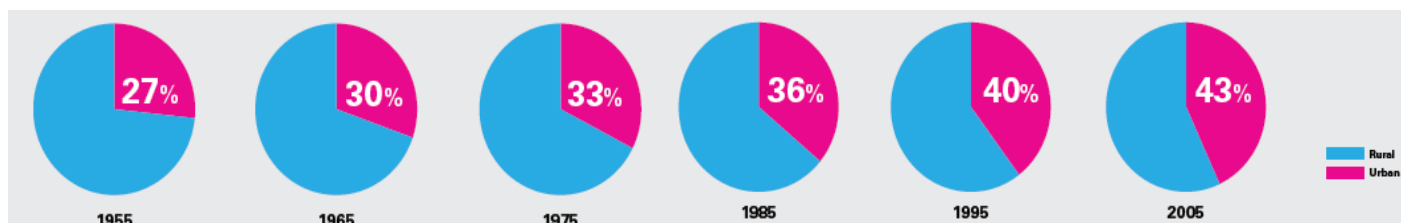
Pe lângă alte pericole, oamenii care trăiesc în mahalale se confruntă frecvent cu riscul evacuării și al relexor tratamentelor, inclusiv din partea autorităților ce doresc să ‘curețe’ zona. Evacuările provoacă un dezechilibru major și pot distruge sisteme economice și sociale cu tradiție, dar și rețele de suport. E nevoie de măsuri pentru a minimaliza efectele pe care realitatea și frica strămutării le au asupra vieții copiilor.

Copiii și adolescenții sunt printre cei mai vulnerabili membri ai oricărei comunități și suferă în mod disproporționat din cauza sărăciei și a inegalităților. Pe lângă copiii săraci și marginalizați din mahalale, cei care trăiesc și lucrează pe străzi, cei care au fost traficați și cei exploatați prin muncă merită o atenție deosebită și soluții țintite.

Accentul pe echitate presupune abordarea cu prioritate a celor mai dezavantajați copii, oriunde ar locui aceștia. Drepturile copilului nu pot fi realizate și protejate dacă autoritățile locale și naționale, donatorii și organizațiile internaționale nu privesc dincolo de statisticile generale de dezvoltare și nu caută eliminarea sărăciei și a inegalităților ce caracterizează viața atâtor copii în orașele din lumea întreagă.

Aproape jumătate dintre copiii lumii locuiesc în mediul urban

Populația lumii (0–19 ani)

Sursa: Organizația Națiunilor Unite, Departamentul Afacerilor Economice și Sociale (UNDESA), Divizia Populație.

Ce înseamnă ‘urban’?

Definiția termenului ‘urban’ diferă de la țară la țară și, prin redefinirea sa periodică, poate varia chiar și la nivelul aceleiași țări de-a lungul timpului. Aceasta îngreunează realizarea unor comparații directe. O zonă urbană poate fi definită de una sau mai multe din următoarele caracteristici: criteriile administrative sau granițe politice (zona din jurisdicția unei municipalități sau consiliu local, de exemplu), pragul populației (unde de obicei valoarea minimă pentru o așezare urbană este undeva la 2.000 de locuitori, deși aceasta variază la nivel global între 200 și 50.000), densitatea demografică, funcția economică (zona în care o majoritate semnificativă a populației nu se ocupă în principal cu agricultura sau unde există un surplus de locuri de muncă) sau prezența unor caracteristici urbane, precum străzi asfaltate, iluminat electric sau canalizare. În 2010, 3,5 miliarde de oameni locuiau în zone clasificate drept urbane.

Drepturile copilului din mediul urban

Copiii ce locuiesc în mediul urban au toate drepturile civile, politice, sociale, culturale și economice recunoscute de Convenția cu privire la Drepturile Copilului și de alte instrumente internaționale. Printre aceste drepturi se numără și dreptul la supraviețuire, dezvoltarea la potențial maxim, protecție împotriva abuzului, a exploatării și a discriminării și participarea la viața familială, culturală și socială.

Drepturile copilului nu sunt realizate în mod echitabil. Peste o treime dintre copiii din mediul urban nu sunt înregistrați la naștere. Aceasta reprezintă o violare a Articolului 7 al Convenției cu privire la Drepturile Copilului și poate conduce la alte violări deoarece lipsa unei identități oficiale împiedică accesul copiilor la servicii și la oportunități vitale, făcându-i mai vulnerabili la forme de exploatare, precum munca forțată.

Copiii cu cele mai multe nevoi sunt obligați să facă față și celor mai multe violări ale drepturilor lor. Printre greutățile cu care se confruntă copiii din mediul urban se numără foamea și sănătatea fragilă, locuințe sub standardele de trai, acces redus la apă și salubritate și nivel insuficient de educație și protecție.

Condițiile de trai neadecvate reprezintă una dintre cele mai puternice violări ale drepturilor copilului. Fără o casă decentă și sigură și fără infrastructură de tipul sistemelor de distribuție a apei și de salubritate, copiii supraviețuiesc și se dezvoltă mai greu. Nu te poți bucura de o sănătate bună într-un mediu contaminat și nici de dreptul efectiv la joacă în lipsa unui loc de joacă sigur.

Sănătate și nutriție

Articolul 6 al Convenției cu privire la Drepturile Copilului cere statelor părți „să facă tot ce le stă în putință pentru a asigura supraviețuirea și dezvoltarea copilului.” Articolul 24 prevede dreptul oricărui copil la „cea mai bună stare de sănătate posibilă și la servicii medicale și de recuperare.” Chiar dacă mediul urban găzduiește majoritatea instituțiilor sanitare moderne, foarte mulți copii care locuiesc în vecinătatea acestora sunt cu toate acestea privați de serviciile de bază.

Femeie indigenă Wayuu ținând-o în brațe pe fiica sa nou-născută, în Maracaibo City, statul Zulia, Republica Bolivariană a Venezuelei. Familia ia parte la programul Ministerului Sănătății „Trio por la Vida”, care promovează înregistrarea la naștere, alăptarea și imunizarea.

Mahalale: Cele cinci privațiuni

Programul Națiunilor Unite pentru Așezări Umane (UN-Habitat) definește o gospodărie din mahala ca fiind una care **nu beneficiază** de una sau mai multe din următoarele:

- **Acces la apă potabilă**

O cantitate corespunzătoare de apă, accesibilă ca preț și disponibilă fără un efort fizic și timp excesiv

- **Acces la salubritate**

Acces la un sistem de canalizare, fie sub forma unei toalete private, fie a unei toalete publice împărțite cu un număr rezonabil de persoane

- **Siguranța locuinței**

Evidențe sau documente ce pot fi folosite ca dovadă a unei locuințe sigure sau ca protecție împotriva evacuărilor forțate

- **Durabilitatea locuințelor**

Structură permanentă și adecvată într-o locație nepericuloasă, ce oferă protecție locatarilor împotriva condițiilor climatice extreme, precum ploaie, căldură, frig sau umiditate

- **Spațiu locuibil suficient**

Maxim trei persoane per încăpere

Aproximativ 8 milioane de copii au murit în anul 2010 înainte de a împlini cinci ani, majoritatea de pneumonie, diaree sau complicații apărute la naștere. În zonele urbane, concentrația ridicată a sărăciei este însoțită de servicii inadecvate, ceea ce crește rata mortalității minorilor.

Nivelul mai scăzut al imunizării conduce la epidemii mai frecvente ale unor boli ce pot fi prevenite prin vaccinare, în comunități care sunt oricum mai vulnerabile din cauza densității demografice ridicate și a influxului continuu de noi agenți infecțioși. La nivel global, imunizarea se bucură de o acoperire tot mai vastă, dar rămâne scăzută la nivelul mahalalelor și așezărilor informale.

Peste 350.000 de femei au murit în timpul sarcinii și al nașterii în 2008, iar anual foarte multe femei suferă de leziuni ce se pot transforma în dizabilități ostracizante pentru tot restul vieții. Numeroase astfel de decese și leziuni ar putea fi evitate dacă viitoarele mămici ar beneficia de îngrijiri din partea unor profesioniști calificați, dotați cu echipamente și materiale adecvate, și dacă ar avea acces la servicii obstetrice de urgență. Zonele urbane oferă proximitate față de serviciile de maternitate și de urgență, dar accesul, folosirea și calitatea acestora sunt, din nou, mai scăzute în cartierele sărace.

Foamea și subnutriția prezintă tot mai des un chip urban. Numărul celor săraci și subnutriți crește mai repede în mediul urban decât în cel rural. Chiar și cei care aparent sunt bine hrăniți – cei care consumă suficiente calorii pentru a face față activităților lor cotidiene – pot suferi de ‘foamea ascunsă’ provocată de carențe la nivelul micronutrienților: carențe ale unor vitamine esențiale, precum vitamina A, fier sau zinc luate din fructe, legume, pește sau carne. Fără acești micronutrienți, copiii prezintă un risc crescut de deces, orbire, întârziere în dezvoltare și IQ mai mic. Nutriția săracă determină peste o treime din decesele copiilor sub cinci ani la nivel mondial.

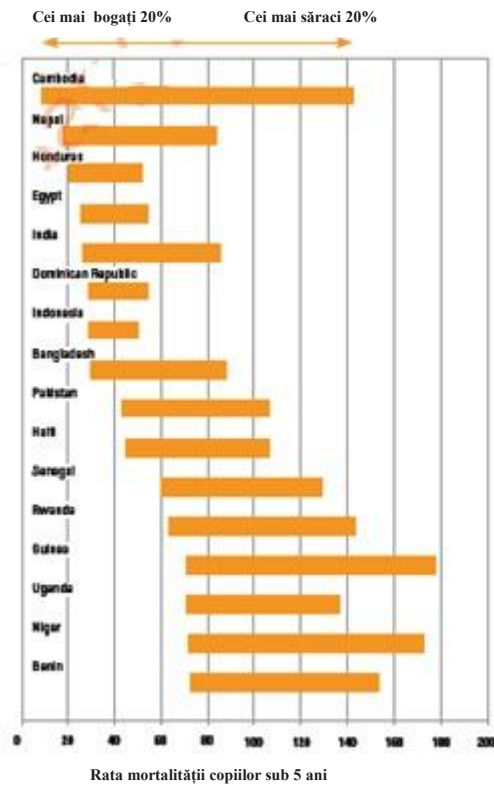
În fiecare an, poluarea aerului din spații închise este responsabilă pentru aproape 2 milioane de decese în rândul copiilor sub cinci ani. Utilizarea combustibililor periculoși pentru gătit în spații prost ventilate – lucru comun în gospodăriile cu venituri reduse – reprezintă unul dintre factorii ce contribuie la această problemă. Viața la oraș expune la rândul ei copiii la niveluri ridicate de poluare exterioară.

Pe lângă gazele de eșapament toxice emise, traficul auto reprezintă și un pericol fizic pentru copii – accentuat de lipsa spațiilor de joacă sigure, a trotuarelor și a trecerilor de pietoni. Organizația Mondială a Sănătății (OMS) estimează că accidentele cauzate de traficul rutier reprezintă 1,3 milioane de decese anual la nivel global. Aceste accidente sunt principala cauză de deces în rândul persoanelor de 15–29 ani și a doua în cazul copiilor cu vârste cuprinse între 5 și 14 ani.

Date recente arată că numărul cazurilor noi de infectare cu virusul imunodeficienței umane (HIV) prezintă o scădere grație îmbunătățirilor aduse accesului la serviciile de prevenire a transmiterii virusului de la mamă la copil în timpul sarcinii, travaliului, nașterii sau alăptării. Se estimează că în 2010 numărul cazurilor de infectare cu HIV în rândul copiilor a reprezentat o pătrime din cazurile din 2005. În ciuda acestui progres, aproximativ 1.000 de bebeluși pe zi au fost infectați prin transmiterea de la mamă la copil în 2010. Alte 2.600 de persoane cu vârste între 15 și 24 de ani au fost infectate zilnic în decursul aceluiași an, în principal ca urmare a sexului neprotejat sau a unor practici de injectare nesigure. Prevalența HIV rămâne în general mai ridicată în mediul urban.

Prosperitatea crește șansele de supraviețuire ale copiilor sub cinci ani din mediul urban

Rata urbană a mortalității copiilor sub cinci ani (la 1.000 născuți-vii) din țările selectate (capătul drept al barei indică mortalitatea medie a copiilor sub cinci ani pentru cincimea cea mai săracă a populației; capătul stâng indică aceeași valoare pentru cincimea cea mai înstărită)

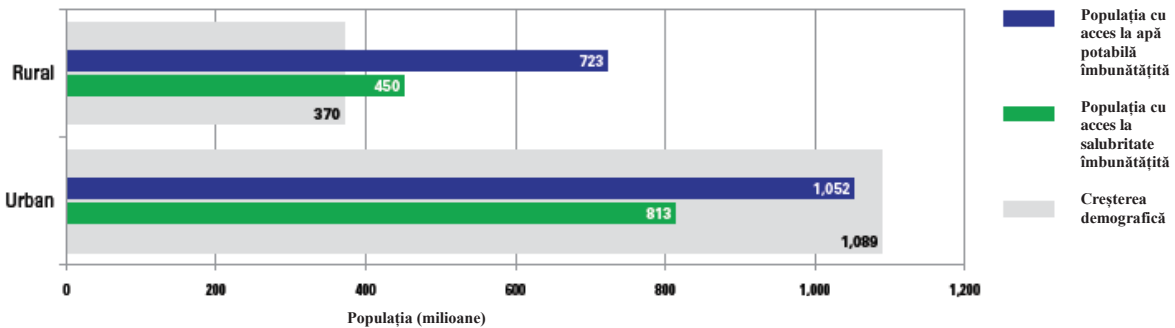

Sursă: Estimări OMS și DHS, 2005–2007. Țările au fost selectate în funcție de disponibilitatea datelor.

În mediul urban, accesul la apă și salubritate îmbunătățită nu face față creșterii demografice

Populația lumii cu acces la apă potabilă și salubritate îmbunătățită în raport cu creșterea demografică, 1990–2008

Sursa: Programul Comun de Monitorizare al OMS /UNICEF, 2010.

Apă, salubritate și igienă

Conform Convenției cu privire la Drepturile Copilului, „cea mai bună stare de sănătate posibilă” presupune și furnizarea de apă potabilă curată și eliminarea pericolelor reprezentate de poluarea mediului. Apa nepotabilă, salubritatea proastă și condițiile neigienice revendică numeroase vieți în fiecare an, inclusiv un număr estimat de 1,2 milioane de copii sub cinci ani care mor din cauza diareei.

Per ansamblu, locuitorii din mediul urban din lumea întreagă se bucură de un acces mai bun la apă potabilă și salubritate decât persoanele care locuiesc la sate. Chiar și așa, acoperirea serviciilor de distribuție a apei și de salubritate face cu greu față creșterii populației urbane. Accesul presupune adesea cozi interminabile și costuri ridicate. Fără acces la rețea, săracii din zonele urbane plătesc adesea de 50 de ori mai mult pentru un litru de apă decât vecinii lor mai înstăriți. Salubritatea rămâne și ea o problemă majoră – pe măsură ce cresc populațiile urbane, crește și numărul persoanelor care își fac nevoile în aer liber. Acest număr a crescut cu 20% între 1990 și 2008. Impactul acestei practici în așezările urbane dens populate este deosebit de alarmant pentru sănătatea publică. Acolo unde există instalații sanitare publice, acestea sunt adesea supraaglomerate, prost întreținute și contaminate; toaletele sunt rareori adaptate copiilor.

Condițiile improprie și nesănătore fac ca mahalalele urbane să reprezinte niște zone cu risc foarte crescut de boli transmisibile. Fără acces suficient la apă potabilă sigură sau la provizii adecvate de apă pentru igiena de bază, sănătatea copiilor are de suferit. Îmbunătățirea accesului și a calității serviciilor va fi vitală pentru reducerea mortalității și morbidității în rândul copiilor.

Educație

În Articolul 28 al Convenției cu privire la Drepturile Copilului, statele părți recunosc dreptul copilului la educație și se angajează „să realizeze acest drept în mod progresiv și pe baza egalității de șanse.” Dar inegalitățile urbane subminează dreptul copilului la educație. În mediul urban, devastat de sărăcie, boli și nutriție proastă, programele de educație timpurie se remarcă adesea prin absența lor. Acest lucru este lamentabil deoarece primii ani de viață au un efect profund și durabil asupra restului vieții unei persoane. Conform unei estimări, în țările în curs de dezvoltare, peste 200 de milioane de copii sub cinci ani nu reușesc să își atingă potențialul cognitiv maxim.

Fete la școala din cartierul Kucukbakkalkoy al orașului Istanbul, Turcia, care oferă lecții de recuperare școlară copiilor romi ce nu au beneficiat de oportunități educative

Inegalitățile – bazate de exemplu pe venitul părinților, gen sau etnie – persistă în școlile primare în ciuda progreselor înregistrate în multe state cu privire la garantarea accesului universal la educație primară. În 2008, 67 de milioane de copii de vârstă primară nu mergeau la școală, 53% dintre ei fiind fete. Și la acest capitol, mediul urban prezintă disparități pronunțate în ceea ce privește școlarizarea de care beneficiază copiii. În diferite țări, precum Benin, Pakistan și Tadjikistan, s-a descoperit că discrepanța dintre numărul de ani școlari al celor mai bogați 20% și al celor mai săraci 20% e mai mare în mediul urban decât în cel rural.

Mediul urban găzduiește diverse categorii de populație, inclusiv minorități etnice, refugiați, persoane strămutate intern și copii care trăiesc sau muncesc pe stradă. Trebuie extinse opțiunile educaționale adecvate pentru copiii care vorbesc o altă limbă, nu sunt înregistrați oficial sau au întrerupt școala.

În mahalale, unde opțiunile de educație publică sunt limitate, familiile au de ales între a plăti pentru educația copiilor lor în școli private supraaglomerate de proastă calitate sau a-și retrage de tot copiii de la școală. Chiar și acolo unde școala este gratuită, cheltuielile auxiliare – uniforme, materiale didactice sau taxe de examinare, de exemplu – sunt deseori atât de ridicate încât copiii nu pot merge la școală. Un sondaj recent, realizat în Sao Paulo - Brazilia,

Casablanca - Maroc și Lagos - Nigeria, arată că familiile cu cele mai mici venituri cheltuie mai bine de un sfert din veniturile lor pe educația copiilor. După toate cheltuielile și munca depusă în acest scop, deseori performanțele școlare ale tinerilor nu le asigură un loc de muncă adecvat. Crearea unor oportunități profesionale pentru tinerii din mediul urban și personalizarea procesului de formare pentru a răspunde locurilor de muncă disponibile trebuie să constituie o prioritate.

Protecția copilului

Protecția copilului începe cu înregistrarea la naștere. Una dintre principalele priorități trebuie să fie înregistrarea și documentarea tuturor copiilor deoarece, oricât de asidue ar fi eforturile de promovare a echității, e posibil ca rezultatele unor astfel de demersuri să ocolească copiii fără documente oficiale. Peste o treime din totalul nașterilor din mediul urban nu este înregistrată, proporție ce se apropie de 50% în Africa Subsahariană și Asia de Sud.

Articolul 19 al Convenției cu privire la Drepturile Copilului cere statelor părți „să ia toate măsurile legislative, administrative, sociale și educaționale necesare pentru protejarea copiilor împotriva oricăror forme de violență fizică sau psihică, vătămare sau abuz, neglijare sau tratament neglijent, rele tratamente sau exploatare, inclusiv abuz sexual.” Articolul 32 se referă la exploatarea economică și la muncile periculoase, Articolul 34 vizează exploatarea sexuală, iar Articolul 35 este centrat pe trafic.

În orice moment, aproape 2,5 milioane de persoane sunt implicate în munca forțată ca urmare a traficului, estimându-se că 22-50% dintre acestea sunt copii. Chiar și atunci când nu sunt traficați, mulți copii sunt obligați să muncească pentru a supraviețui. Aproape 215 milioane de fete și băieți cu vârste cuprinse între 5 și 17 ani au fost exploatați prin muncă în 2008, 115 milioane prin munci periculoase.

Potrivit estimărilor, zeci de milioane de copii trăiesc sau muncesc pe străzile orașelor și metropolelor lumii, iar numărul lor se mărește odată cu creșterea demografică globală, migrația și dezvoltarea urbanizării. Traiul pe străzi expune copiii la violență, actele criminale împotriva lor sunt rareori investigate și puțini sunt cei pregătiți să îi apere. De fapt, multe țări și orașe au interzis vagabondajul și părăsirea domiciliului de către copil, copiii ce trăiesc sau muncesc pe străzi devin adesea principalele victime ale criminalității. Cercetătorii, organismele naționale și grupurile internaționale de apărare a drepturilor omului au raportat faptul că poliția și forțele de securitate abuzează de copii pe străzile orașelor din lumea întreagă.

© UNICEF/NYHQ/2011-02/19/Sebastian Rich

Fetiță de cinci ani vânzând produse navetiștilor dintr-un tren din Buenos Aires, Argentina. Lucrează în rețeaua de transport în comun a orașului de la vârsta de trei ani, vânzând agrafe de păr sau alte produse.

Provocări urbane

Migrația

Copiii nu au niciun cuvânt de spus în crearea ierarhiilor sociale, a claselor sociale sau a castelor. Se nasc în societăți extrem de inegale și își trăiesc viața dezavantajați (sau în cazul celor privilegiați, puțini la număr, ajutați) de percepțiile, convențiile și stereotipurile colective. Este ușor să îi privim ca simple victime ale unor forțe pe care ei nu le pot controla. Dar, pe măsură ce cresc, copiii joacă adesea un rol important în conturarea propriei vieți.

În timp ce majoritatea copiilor migranți se mută cu familiile lor, însoțindu-și părinții ori aparținătorii în căutarea unui loc de muncă sau a oportunităților, o parte semnificativă a copiilor și tinerilor se mută în interiorul țării lor neacompaniați.

Asemenea adulților, copiii migrează din numeroase motive. Unii se mută pentru a obține mijloace de subzistență ori șanse la educație mai bune sau pur și simplu pentru a scăpa de sărăcie. Alții se mută pentru a lăsa în urmă conflicte sau dezastre, haosul și foametea aferente. Motivele familiale, cum ar fi pierderea unui părinte sau o situație instabilă ori dificilă acasă, contribuie adesea la astfel de decizii.

Fie ea forțată sau voluntară, migrația atrage riscuri ce necesită măsuri adecvate vârstei pentru protejarea copiilor implicați. Copiii care migrează neînsoțiți de către adulți sunt cu atât mai vulnerabili la exploatare, abuz și trafic. Pericole similare îi pasc și pe copiii care sunt sau se mută cu persoane refugiate sau strămutate intern. Peste jumătate din refugiații înregistrați la nivel mondial locuiesc în mediul urban.

Frați, de 3–9 ani, printre ruinele casei lor incendiate, în care continuă să locuiescă alături de părinții lor, în urma violenței etnice în orașul Jalal-Abad. Kîrghîzstan. iunie 2010.

De cele mai multe ori, tinerii care sosesc la oraș cu speranța de a-și continua studiile descoperă că nu pot face acest lucru pentru că trebuie să muncească, iar slujbele lor sunt prea solicitante pentru a putea merge la școală.

La nivel global, la finele lui 2010 existau cu 30 de milioane mai mulți șomeri decât înaintea declanșării crizei, iar numărul lor a continuat să crească în 2011. Povara cade în mod disproporționat pe umerii muncitorilor de 15–24 ani. În vremuri de criză economică, șomajul tinerilor poate alimenta tulburări sociale. Tinerii frustrați de lipsa oportunităților economice au reprezentat o parte semnificativă a demonstrațiilor din protestele ce au cuprins Africa de Nord și Orientul Mijlociu în 2011.

Statisticile referitoare la șomajul tinerilor tind să fie incomplete, parțial pentru că mulți tineri lucrează „la negru”. Cu toate acestea, potrivit datelor, criza economică globală a lărgit rândurile ‘lucrătorilor săraci’ – o categorie în care tinerii sunt suprareprezențați – și a încetinit progresul realizat în domeniul reducerii sărăciei, al educației și asistenței medicale. Guvernele au obligația de a proteja copiii și tinerii cei mai săraci și mai vulnerabili împotriva acestor efecte negative.

Violența urbană

Crimele și violența afectează sute de milioane de copii din mediul urban. Unii sunt victime, alții sunt autori sau martori. Expunerea timpurie la un mediu violent poate submina încrederea copiilor în adulți și în ordinea socială și poate de asemenea împiedica dezvoltarea copiilor. Cei care cresc în miezul actelor de violență dau dovadă de rezultate școlare slabe și de rate ale abandonului școlar mai ridicate, dar și de anxietate, depresie, agresivitate și probleme de autocontrol.

Cauzele violenței sunt multiple și complexe, dar preponderente sunt sărăcia și inegalitatea. Ratele criminalității și violenței sunt adesea ridicate acolo unde furnizarea serviciilor publice, școlile și spațiile recreative sunt inadecvate. Un studiu realizat în 24 dintre cele mai înstărite 50 de țări ale lumii confirmă faptul că societățile mai inegale prezintă mai frecvent rate ridicate ale criminalității, violenței și detenției.

În multe părți ale lumii, bandele de cartier, formate în întregime sau parțial din tineri, sunt recunoscute pentru comiterea de infracțiuni, de la extorcare până la jaf armat și crimă. În medie, copiii intră în astfel de bande în jurul vârstei de 13 ani, dar datele arată că vârsta la care sunt inițiați este tot mai mică. În contextele urbane marginalizate, astfel de grupuri atrag tinerii promițându-le recompense financiare și un sentiment al apartenenței.

Strategiile de prevenire a violenței implică toate nivelurile comunității și servesc la consolidarea legăturilor dintre copii, familii, școli și alte instituții și autorități locale și centrale.

Riscul de dezastru

Pentru milioane de copii, sărăcia urbană este complicată și amplificată de expunerea la pericole precum cicloane, inundații, alunecări de teren și cutremure. De la mijlocul secolului XX, dezastrele înregistrate au crescut de zece ori, majoritatea lor datorându-se unor fenomene naturale. Locațiile vulnerabile și densitatea demografică ridicată pot pune în mare pericol orașele. Copiii se numără printre cei mai vulnerabili la vătămare și deces.

Dezastrele afectează în mod special locuitorii din mediul urban care trăiesc în condiții precare și sunt prost echipați în ceea ce privește pregătirea sau redresarea după astfel de evenimente extreme. Copiii populației urbane sărace tind să trăiască în case șubrede, construite pe terenul cel mai neindicat: pe pante expuse la alunecări de teren, în zone de șes ușor inundabile sau în apropierea siturilor cu deșeuri industriale, de exemplu. Mai mult, sănătatea fragilă și nutriția neadecvată a copiilor îi fac mai vulnerabili la efectele șocurilor ecologice.

În ultimii ani, au apărut o serie de inițiative menite să reducă riscul de dezastru. Cadrul de Acțiune Hyogo, aprobat de 168 guverne în 2005, face apel la realizarea unor îmbunătățiri pentru a asigura comunități și țări mai rezistente. În plus, experiența din Asia de Sud-est și din Caraibe arată că eforturile de reducere a riscurilor locale au avut succes în urma punerii în practică a cunoștințelor și a perspectivelor membrilor comunității și ale supraviețuitorilor dezastrelor – ale copiilor îndeosebi.

Stând la rând la hrană într-o tabără pentru persoanele strămutate în urma cutremurului din 2008 din orașul Mianyang, Provincia Sichuan, China.

Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului

Cele opt Obiective de Dezvoltare ale Mileniului (ODM) acoperă un spectru larg de aspecte, inclusiv sărăcia și foamea, educația, supraviețuirea copiilor și sănătatea maternă, gen, egalitate, HIV /SIDA și necesitatea creării unui parteneriat global pentru dezvoltare. Progresele înregistrate cu privire la realizarea obiectivelor sunt măsurate pe baza a 21 de ținte specifice.

ODM 7 cuprinde angajamentul de a asigura stabilitatea mediului. Una dintre dimensiunile sale urbane, Ținta 11, vizează realizarea unei îmbunătățiri semnificative în viața a cel puțin 100 de milioane de locuitori ai mahalalelor până în 2020. Aceasta este cunoscută și ca inițiativa 'Orașe fără mahalale'. Pe lângă preocupările ecologice și accentul concret pe mahalalele urbane, ODM 7 cuprinde și angajamentul de a reduce la jumătate, până în 2015, procentul persoanelor fără acces sustenabil la apă potabilă sigură și la salubritate.

Cu toate că una din țintele ODM 7 vizează în mod special locuitorii mahalalelor, obiectivele ar trebui percepute ca un continuum de priorități de dezvoltare. Viața persoanelor ce trăiesc în mahalalele lumii nu poate fi ameliorată substanțial fără acțiuni concertate de eradicare a sărăciei și a foamei (ODM 1); acces universal la educație primară (ODM 2); promovarea egalității de gen și afirmarea femeilor (ODM 3); reducerea mortalității în rândul copiilor (ODM 4); îmbunătățirea sănătății materne (ODM 5); combaterea HIV /SIDA (ODM 6); sau crearea unui parteneriat global pentru dezvoltare (ODM 8).

Datele sugerează că mahalalele sunt abordate la nivel național tot mai puțin prin politici negative, cum ar fi neglijarea, evacuare forțată sau relocarea involuntară, și tot mai mult prin abordări pozitive, precum implicarea comunității, modernizarea mahalalelor și politici centrate pe drepturi. Totuși, numărul locuitorilor din mahalale a crescut la nivel mondial cu 60 de milioane din anul 2000, când a fost stabilită Ținta 11.

Mahalalele reprezintă manifestarea fizică a urbanizării sărăciei. Tot mai mulți locuitori din mediul urban sunt săraci, iar inegalitatea urbană nu dă semne de ameliorare. Viitoarele obiective internaționale vor trebui să țină seama de amploarea tot mai extinsă a problemei

Împreună pentru copii într-o lume urbană

Sute de milioane de copii și de tineri duc o luptă de subzistență în aceleași orașe în care elitele politice, culturale și comerciale trăiesc o viață confortabilă. Prea mulți își petrec copilăria muncind în loc să meargă la școală și trăiesc cu frica evacuării sau pe stradă, unde sunt expuși riscului violenței și exploatării. Prea des, spațiile urbane nu sunt proiectate ținându-se cont de copii, iar copiii și adolescenții nu sunt invitați să participe la conturarea lor.

Aproape jumătate dintre toți copiii lumii locuiesc deja în zone urbane. Pe măsură ce numărul lor crește, următoarea acțiune imediată este necesară pentru a promova dezvoltarea lor și pentru a le asigura drepturile.

1. O mai bună înțelegere a amploarei și caracterului sărăciei și excluderii urbane ce afectează copiii.

Instrumentele de colectare a datelor trebuie perfecționate pentru a reflecta cu mai multă precizie disparitățile legate de situația copiilor și pentru a ajuta la determinarea copiilor și familiilor care sunt cele mai marginalizate. O mai mare dezagregare a datelor urbane trebuie însoțită de cercetări complexe și de evaluarea intervențiilor menite să încurajeze drepturile copilului la supraviețuire, sănătate, dezvoltare, salubritate, educație și protecție în mediul urban.

Pentru a fi eficiente, informația trebuie larg diseminată și analizată pentru a expune cauzalitatea și a permite un răspuns eficient la inegalitate și excludere. De asemenea, trebuie depuse mai multe eforturi pentru a înțelege cum evoluează sărăcia și excluderea și cum afectează acestea mediul urban, dar și de ce aceste privațiuni persistă de la o generație la alta.

2. Prin mai buna înțelegere a excluderii, să se identifice și să se elimine barierele din calea incluziunii care împiedică copiii marginalizați și familiile lor să apeleze la servicii și să se bucure de elemente fundamentale ale statutului lor de cetățean, precum protecția juridică și siguranța locuinței.

Discriminarea, veniturile reduse, costurile directe și indirecte, transportul slab dezvoltat și lipsa documentelor oficiale se numără printre factorii ce interzic accesul la serviciile urbane disponibile. Acoperirea acestora poate fi amplificată prin politici mai echitabile, cum ar fi eliminarea taxelor de utilizare, crearea unor parteneriate comunitare și îmbunătățirea promovării și a folosirii serviciilor. Eforturile inovatoare, inclusiv transferurile condiționate de bani, au fost încununat cu succes într-o serie de țări din America Latină și Africa. Identificarea inconvenientelor specifice fiecărei zone urbane ajută la stabilirea unor intervenții țintite pentru promovarea echității.

3. Menținerea unei direcții clare asupra nevoilor și priorităților speciale ale copiilor în ceea ce privește planurile urbanistice, procesul de dezvoltare a infrastructurii, furnizarea serviciilor și eforturile mai ample de reducere a sărăciei și a disparității. Vârsta, abilitatea și genul trebuie luate în considerare.

Inițiativa internațională „Orașe Prietene ale Copilului” oferă un exemplu al modului în care drepturile copilului pot fi integrate în administrarea urbană. Creșterea responsabilizării trebuie să reprezinte fundamentul acestor demersuri. Prea multe autorități municipale acceptă starea de fapt, care înseamnă adesea vaste așezări informale și ilegale, care nu satisfac nevoile locuitorilor.

Agenda trebuie să facă referire și la protecție – împotriva violenței, a abuzului de droguri și a traficului rutier, de exemplu. Printre inițiativele internaționale notabile se numără „Orașe Sigure și Prietenoase pentru Toți”, un efort comun al UN-Habitat, UN-Women și UNICEF care reunește femeile,

Copii trecându-și mahalaua pe hartă – la sens propriu. Datele pe care le-au adunat despre Colonia Rishi Aurobindo, Kolkata, India, vor fi încărcate pe Google Earth.

copiii, poliția, urbanisții și dezvoltatorii de politici pentru a găsi soluții de reducere a violenței de gen. Inițiativele naționale din Columbia, Suedia și Olanda au redus numărul vătămarilor și deceselor cauzate de accidentele rutiere printr-o combinație de zone pietonale, dedicate bicicliștilor și pietonilor, și transport public.

4. Promovarea parteneriatelor dintre populația săracă din mediul urban și autoritățile de la toate nivelurile. Inițiativele urbane care promovează o astfel de participare – și în special cele care îi implică pe copii și tineri – obțin rezultate mai bune nu doar pentru copii, ci și pentru comunitățile lor.

Exemple de realizări sunt îmbunătățirile aduse infrastructurii publice din Rio de Janeiro și Sao Paulo - Brazilia, rate de alfabetizare mai ridicate în Cotacachi - Ecuador și un nivel mai crescut al înregistrărilor la naștere în Ciudad Guayana, Republica Bolivariană a Venezuelei.

Autoritățile și comunitățile locale vor trebui să își coordoneze eforturile mai îndeaproape astfel încât resursele limitate să fie folosite cel mai eficient, bunurile săracilor câștigate cu greu să nu fie compromise, iar persoanele ce trăiesc în sărăcie – adesea majoritatea populației – să fie în permanență incluse în dezvoltarea și administrarea urbană.

5. Acțiuni comune pentru îmbunătățiri durabile în domeniul drepturilor copilului. Mai ales în aceste vremuri restrictive, actorii de la toate nivelurile – de la cel local la cel global și de la societatea civilă la sectorul public și cel privat – trebuie să își unească resursele și energiile pentru a crea un mediu urban ce respectă drepturile copilului.

Parteneriatele internaționale încheiate între organizațiile societății civile pot recurge la capacitățile organizațiilor lor membre pentru a avansa interesele copiilor și a conecta comunitățile din întreaga lume. Un exemplu este Shack/Slum Dwellers International, o rețea ce reunește federații locale ale populației sărace din mediul urban din 34 de țări și le permite să facă un schimb de soluții la probleme precum locuințele, calitatea caselor și infrastructura de bază. Astfel de rețele pot aduce împreună comunități, autorități locale și naționale și agenții internaționale în vederea promovării unei dezvoltări urbane de care să beneficieze cele mai marginalizate persoane.

Organizațiile neguvernamentale și agențiile internaționale pot juca un rol crucial în promovarea implicării copiilor în guvernarea orașelor și deciziile luate la nivel comunitar.

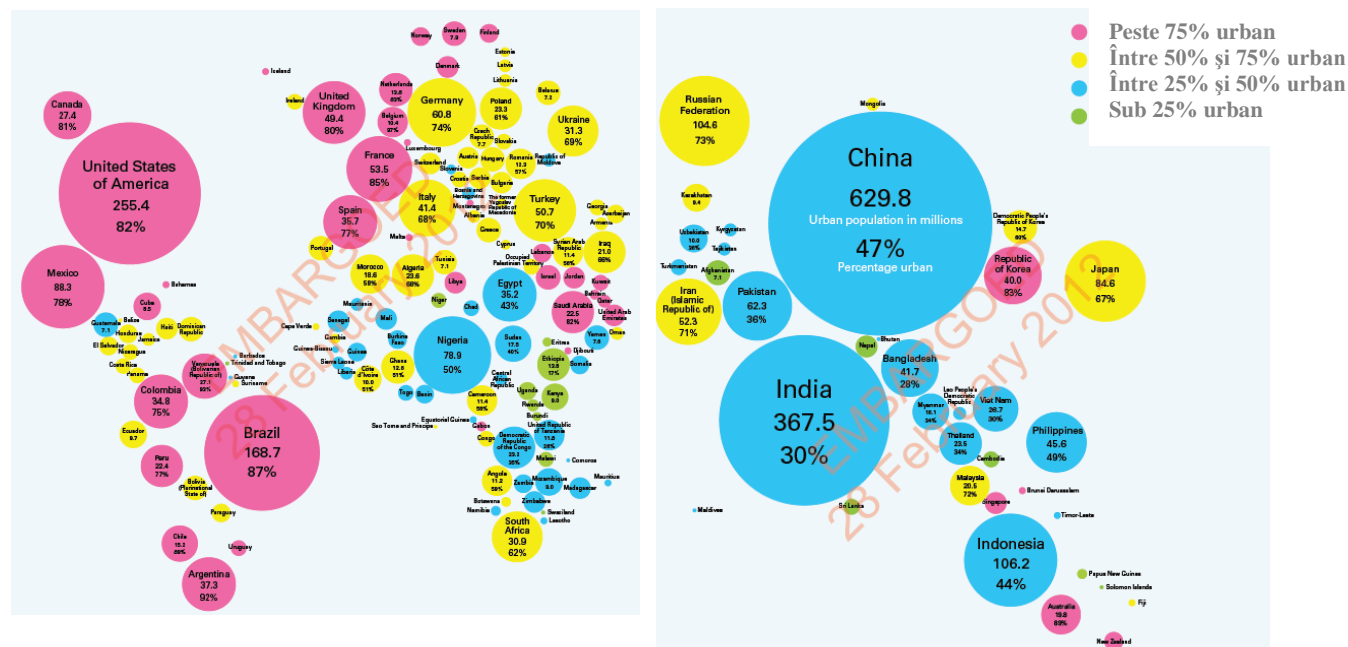
Spre orașe mai echitabile

Peste jumătate din populația lumii locuiește deja în orașe și metropole și tot mai mulți copii cresc într-un spațiu urban. Copilăria lor urbană reflectă disparitățile vaste întâlnite la oraș: bogați alături de săraci, oportunități alături de lupta pentru supraviețuire.

Echitatea trebuie să devină principiul călăuzitor în orice efort depus pentru realizarea drepturilor copilului în mediul urban. Va trebui acordată o atenție specială copiilor din mahalale – născuți și crescuți în unele dintre cele mai crunte condiții de sărăcie și privațiuni. Dar, aceasta nu trebuie să se întâmple în detrimentul altor copii, oriunde s-ar afla ei. Trebuie avut în vizor scopul general: orașe și societăți mai echitabile și mai prietenoase pentru toți, începând cu copiii.

O LUME URBANĂ

Acest grafic prezintă țările și teritoriile cu o populație urbană ce depășește 100.000 de locuitori. Cercul sunt raportate la dimensiunea populației urbane. Acolo unde spațiul o permite, cifrele din interiorul cercurilor reprezintă populația urbană (în milioane) și procentul urban din totalul populației țării.

Sursa: Organizația Națiunile Unite, Departamentul Afacerilor Economice și Sociale (UNDESA), Divizia Populație, date estimative actualizate privind populația urbană, octombrie 2011, în concordanță cu *World Population Prospects: The 2010 revision* și *World Urbanization Prospects: The 2009 revision*. Prezentarea grafică a datelor este realizată pe baza ediției *The Guardian* din 27 iulie 2007.

Această hartă este stilizată și bazată pe o scară aproximativă. Ea nu reflectă poziția UNICEF cu privire la statutul legal al unei țări sau al unui teritoriu ori la delimitarea frontierelor.

Note: Din cauza desprinderii, în iulie 2011, a Republicii Sudanului de Sud din Republica Sudan și a aderării sale ulterioare la Organizația Națiunilor Unite la data de 14 iulie 2011, nu sunt încă disponibile date pentru Sudan și Sudanul de Sud ca state distincte. Datele prezentate sunt pentru Sudanul de dinaintea scindării.

Datele pentru China nu includ Hong Kong și Macao, Regiuni Administrative Speciale ale Chinei. Hong Kong a devenit Regiune Administrativă Specială (RAS) a Chinei în 1 iulie 1997; Macao a devenit RAS a Chinei la data de 20 decembrie 1999. Datele pentru Franța nu includ Guineea Franceză, Guadelupe, Martinique, Mayotte și Reunion. Datele pentru Olanda nu includ Antilele Olandeze. Datele pentru Statele Unite ale Americii nu includ Puerto Rico și Insulele Virgine Americane.

„În prezent, sute de milioane de copii trăiesc în mahalalele din mediul urban, mulți fără acces la servicii de bază.

Trebuie să depunem mai multe eforturi pentru a ajuta toți copiii aflați în dificultate, indiferent de locul în care ei sunt excluși și uitați. Poate unii se întrebă dacă ne putem permite să facem acest lucru, mai ales în vremuri de austeritate. Dar, dacă depășim barierele care i-au ținut pe acești copii departe de serviciile de care au nevoie și la care au dreptul, atunci milioane de alți copii vor putea crește sănătoși, vor merge la școală și vor trăi o viață mai împlinită.

Oare ne putem permite să nu facem acest lucru?”

Anthony Lake - Director Executiv, UNICEF

Fondul Națiunilor Unite pentru Copii
United Nations Plaza, Nr. 3
New York, NY 10017, SUA

pubdoc@unicef.org
www.unicef.org

© Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF)
Februarie 2012

Pentru a consulta raportul complet și alte informații online, vă rugăm să vizitați pagina www.unicef.org/sowc2012.